

LIETUVOS SEIMO NARIŲ INFORMACIJOS POREIKIAI IR ŠALTINIAI

AURELIJA VERNICKAITĖ

Vilniaus universiteto Komunikacijos fakultetas, doktorantė
Vilnius University Faculty of Communication, Ph. D. Candidate
Saulėtekio al. 9, LT-10222 Vilnius
El. paštas aurelija.vernickaite@kf.stud.vu.lt

Santrauka

Lietuvoje, kaip ir kitose demokratinėse valstybėse, parlamentas yra viena iš pagrindinių politinių institucijų, o parlamentarai, būdami Tautos atstovai, – vieni iš pagrindinių sprendimų priėmėjų ir politinio proceso dalyvių. Nuo informacijos ir informacinio aprūpinimo kokybės didžia dalimi priklauso politikų darbo kokybė, gebėjimas greitai ir laiku spręsti problemas, priimti kompetentingus sprendimus. Todėl aktualu klausti, kokios informacijos parlamentarams politiniuose procesuose reikia. Ar politikai gauna jiems reikalingą informaciją. Kadangi politiniuose procesuose dalyvauja daug veikėjų – politikai, partijų lyderiai, parlamentiniai komitetai, rinkėjai, interesų grupės, biurokratinis aparatas, nepriklausomi ekspertai ir kiti, kurie tampa ir parlamentarų informatoriais, svarbu suvokti, kokiais informacijos šaltiniais politikai politinėje veikloje dažniausiai naudojasi ir kaip vertina skirtingų šaltinių teikiamą informaciją.

Stripsnyje analizuojami empirinio tyrimo, kurio metu tirti Lietuvos Respublikos Seimo narių informaciniai poreikiai ir naudojami informacijos šaltiniai, duomenys. Siekiama iširti, kokios informacijos politiniame procese parlamentarams dažniausiai reikia, kokiais informacijos šaltiniais politikai dažniausiai naudojasi ir kuriuos palankiausiai vertina. Taip pat aiškinamasi,

ar politikai susiduria su problemomis gauti reikalingą informaciją vykdydami vienas iš pagrindinių jiems pavestų funkcijų – įstatymų leidybą ir parlamentinę kontrolę. Išsamiau siekiama išanalizuoti, kaip politikai vertina tokių informacijos šaltinius kaip Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, kuriai pavestos parlamentinės bibliotekos funkcijos, ir Seimo kanceliarijos padalinius, kurių paskirtis yra aprūpinti politikus informaciniais ir ekspertiniais ištekliais. Siekiama išsiaiškinti, ar jų teikiamos paslaugos tenkina politikų informacinius poreikius.

Reikšminiai žodžiai: informacijos šaltinis; informaciniai poreikiai; informacinis aprūpinimas; parlamentariai; parlamentinė biblioteka.

Įvadas

Lietuvoje, kaip ir kitose demokratinėse valstybėse, parlamentariai, vykdydami jiems patikėtas Tautos atstovų funkcijas, turėtų priimti sprendimus, kurie yra teisingi, profesionalūs ir paremti svariais argumentais. Šiame kontekste informacija ir žinios įgauna išskirtinės svarbos. Informacija parlamentarams reikalinga tam, kad jie užtikrintų politinio proceso kokybę, veiksmingą sprendimų priėmimą parlamente. Informacijai tenka pagrindinis vaidmuo kuriant veiksmingą ir efektyvią įstatymų leidybos instituciją¹. Verta atkreipti dėmesį į Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo nutarimus, kuriuose pabrėžiama, jog tam, kad „tinkamai vykdytų savo, kaip parlamento, funkcijas ir įgyvendintų savo konstitucinius įgaliojimus, Seimui – tautos atstovybei reikia turėti išsamią, objektyvią informaciją apie valstybę ir visuomenėje vykstančius procesus, apie padėtį įvairiose valstybės bei visuomenės gyvenimo srityse ir jose kylančias problemas. Tokios informacijos turėjimas yra būtina prielaida tam, kad Seimas galėtų efektyviai veikti Tautos ir valstybės interesais, kad jis deramai vykdytų savo konstitu-

¹ Robinson, W., Hyde, J. Legislatures and information capabilities in emerging democratic nations: a framework for assessment. *Parliamentary Libraries Research Services in Central and Easter Europe*. Munchen: Sauer, 1998, p. 1–25.

cinę priedermę⁴². Neturint išsamios, patikimos ir laiku gaunamos informacijos kyla pavojus, kad bus priimti nekokybiški ar net žalingi sprendimai³.

Politiniai procesai ir sprendimai parlamente yra nuolat veikiami tarpusavyje konkuruojančių interesų, ideologijų, vertybių, įsitikinimų ir pan. Politiniame procese dalyvauja daug politinių veikėjų – parlamentarai, parlamentiniai komitetai, partijų atstovai, rinkėjai, interesų grupės, nepriklausomi ekspertai ir kiti, kurie čia vaidina tam tikrą vaidmenį. Šie veikėjai tampa ir parlamentarų informacijos šaltiniai. Ypač svarbus yra šaltinių, kurie gali aprūpinti parlamentarų nepriklausoma, nešališka ir laiku teikiama informacija, egzistavimas. Todėl tiriant parlamentarų informacijos šaltinius ypatingas dėmesys skiriamas parlamentinėms bibliotekoms ir parlamento informacijos/tyrimų centrams, kurie mokslinėje literatūroje įvardijami kaip nešališkos ir objektyvios informacijos, būtinos sprendimams priimti, šaltinis⁴. Parlamentinė biblioteka ar parlamento informacijos/tyrimų centras

² Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2004 m. gegužės 13 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo laikinųjų komisijų tyrimo komisijų įstatymo 4 straipsnio (2003 m. balandžio 3 d. redakcija) 1 dalies 1, 2, 3 ir 5 punktų atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai, taip pat dėl pareiškėjo – Seimo narių grupės prašymo ištirti, ar Lietuvos Respublikos Seimo 2003 m. gruodžio 2 d. nutarimas Nr. IX-1868 „Dėl Seimo laikinosios tyrimo komisijos dėl galimų grėsmių Lietuvos nacionaliniam saugumui išvados“ neprieštaruja Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir Lietuvos Respublikos Seimo laikinųjų tyrimo komisijų įstatymo 3 bei 8 straipsniams (2003 m. balandžio 3 d. redakcija)“⁴. *Valstybės žinios*. 2004, Nr. 81-2908; Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo sprendimas „Dėl Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2006 m. balandžio 4 d. nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo statuto 73 straipsnio 3 dalies (1998 m. gruodžio 22 d. redakcija) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ motyvuojamosios dalies II skyriaus 6.3 punkto nuostatos išaiškinimo“. *Valstybės žinios*. 2006, Nr. 127-4849.

³ Lietuvos Respublikos Seimo nariai per kadenciją yra priversti taisyti ir tobulinti ne vieną įstatymo projektą, pavyzdžiui, Gyventojų pajamų mokesčio ir Pelno mokesčio įstatymus. Tai, kad kai kurie sprendimai priimami nepakankamai išdiskutuoti, neturint išsamios informacijos, susiduriama su ekspertinių išteklių trūkumu, liudija ir Prezidento veto. Pavyzdžiui, 2011 m. iš 12 Prezidento veto Seimas atmetė tik 1.

⁴ Serema, C.B. Matching MPs' information needs and information services in the House of Commons. *Library Management*. 1999, vol. 20, p. 179–189. Prieiga per internetą: <<http://www.emeraldinsight.com/Insight/viewPDF.jsp?contentType=Article&FileName=html/Output/Published/EmeraldFullTextArticle/Pdf/0150200304.pdf>>.

gali tapti alternatyvios ir nepriklausomos informacijos ir analizės šaltiniu. Efektyvus už parlamentarų informacinį aprūpinimą atsakingų institucijų darbas gali padėti užtikrinti kaip įmanoma didesnę įstatymų leidžiamosios valdžios informacinį nepriklausomumą nuo kitų valdžios grandžių, pavyzdžiui, vykdomosios valdžios. Priešingu atveju kyla pavojus, kad įstatymų vykdomoji valdžia gali kontroliuoti informaciją ar net ją manipuluoti, nusprendama, kuri informacija įstatymų leidėjams gali būti prieinama, o kuri ne⁵. Tačiau kitose šalyse atlikti tyrimai rodo, kad parlamentarų naudojimas institucijų informacinėmis ar bibliotekos paslaugomis yra gana menkas⁶, parlamentinių bibliotekų paslaugos neatitinka politikų informacinių poreikių arba politikai per mažai apie tokias paslaugas žino, todėl ir nemato poreikio jomis naudotis⁷. Tai rodo būtinybę tirti parlamentarų aprūpinimo informacija sistemos privalumus ir trūkumus, išsiaiškinti jų atitiktį parlamentarų poreikiams ir pateikti rekomendacijas dėl informacinio aprūpinimo tobulinimo, kad gaunama informacija patenkintų politiniame procese dalyvaujančių asmenų poreikius.

⁵ Robnson, W., Hyde, J. Legislatures and information capabilities in emerging democratic nations: a framework for assessment. *Parliamentary Libraries and Research Services in Central and Easter Europe*. Munchen: Sauer, 1998, p. 1–25.

⁶ Marcella, R., Baxter, G., Davies, S. et al. The Information Needs and Information-Seeking Behaviour of the Users of the European Parliamentary Documentation Centre. *Journal Of Documentation*. 2010, vol. 63, p. 920–934.

⁷ Serema, B. Matching MPs' information Needs and Information Services in the House of Commons. *Library Management*. 1999, vol. 20, p. 179–189. Prieiga per internetą: <<http://www.emeraldinsight.com/Insight/viewPDF.jsp?contentType=Article&Filename=html/Output/Published/EmeraldFullTextArticle/Pdf/0150200304.pdf>>; Shailendra, K., Prakash, H. A study of information needs of Members of the Legislative Assembly in the capital of India. *Aslib Proceedings: New Information Perspectives*. 2008, vol. 60, p. 158–159. Prieiga per internetą: <<http://www.emeraldinsight.com/Insight/viewPDF.jsp?contentType=Article&Filename=html/Output/Published/EmeraldFullTextArticle/Pdf/2760600206.pdf>>; Mansour, E., Alkhouranej, N. Information seeking behaviour of Members of the Kuwaiti Parliament (MKPs). *Library Review*. 2011, vol. 60, p. 671–684. Prieiga per internetą: <www.emeraldinsight.com/0024-2535.htm>.

Informaciniai poreikiai ir informacijos šaltiniai: keli teoriniai aspektai

Individas yra motyvuotas ieškoti informacijos tam, kad patenkintų savo informacinius poreikius. Tačiau informacinių poreikių sąvoka kai kurių mokslininkų apibrėžiama kaip subjektyvi ir reliatyvi, egzistuojanti tik tą poreikį išgyvenančio individo mintyse ir atsiranda individui atliekant tam tikrą socialinį vaidmenį⁸. Kiti informaciniams poreikiams įtaką darantys veiksniai yra individo specializacija, darbo specifika, informacinės technologijos⁹; taip pat juos veikia socialiniai, politiniai ir ekonominiai veiksniai¹⁰. Robertas Tayloras įvardija keturias aplinkybes, darančias įtaką įstatymų leidėjų informacinei aplinkai: 1) įstatymų leidyba tampa vis sudėtingesnė dėl nuolat besikeičiančių ekonominių, technologinių ir aplinkosauginių ir kt. veiksnių; 2) didelis ir sudėtingas valstybinis biurokratinis aparatas reikalauja vis daugiau išteklių iš tautos išrinktųjų atstovaujant rinkėjų interesams; 3) parlamente svarstomų įstatymų ir priimamų sprendimų daugėja ir jie tampa vis įvairesni¹¹; 4) būtinybė

⁸ Wilson, T. On User Study and Information Needs. *Journal of Documentation*. 1981, vol. 37, p. 3–15.

⁹ Rouse, W.B., Rouse, S.H. Human Information Seeking and Design of Information Systems. *Journal of Information Processing and Management*. 1984, vol. 2, p. 179–189. Prieiga per internetą: <<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/030645738490044X>>.

¹⁰ Paisley, W.J. Information Needs and Users. *Annual Review of Information Science and Technology*. 1968, vol. 3, p. 1–30; Shailendra, K., Prakash, H. A study of information needs of Members of the Legislative Assembly in the capital of India. *Aslib Proceedings: New Information Perspectives*. 2008, vol. 60, p. 158–159. Prieiga per internetą: <<http://www.emeraldinsight.com/Insight/viewPDF.jsp?contentType=Article&Filename=html/Output/Published/EmeraldFullTextArticle/Pdf/2760600206.pdf>>.

¹¹ Statistiniai duomenys rodo, kad X kadencijos Seimas (2008–2012 m.) per 1–6 sesiją priėmė 116 įstatymus, IX Seimas – 769, VIII – 1255, VI ir VII Seimai – po mažiau nei tūkstantį. Sparčiai daugėja įstatymų, svarstomų ypatingos skubos tvarka: X Seimas skubos tvarka svarstė 621 įstatymo projektą, ankstesni Seimai – du tris kartus mažiau. Reikia pažymėti, kad Lietuvos įstatymų leidžiamosios valdžios kontekste svarbus yra ir europinis veiksnys, lėmęs, kad įstojus į Europos Sąjungą Seimas įsitraukė į viršnacionalinį sprendimų priėmimo procesą.

prižiūrėti, kaip yra įgyvendinami priimti įstatymai¹². Kai kurie mokslininkai išskiria keturis įstatymų leidėjams svarbius informacijos tipus¹³: 1) politinė informacija (*political information*) apie skirtingų politinių veikėjų poziciją svarstomais klausimais, apie galimą priimamų sprendimų įtaką parlamentaro atstovaujamiems rinkėjams, politiko perrinkimo ir karjeros perspektyvoms; 2) viešosios politikos informacija (*policy information*) apie svarstomo įstatymo projekto turinį, alternatyvas, galimas pasekmes visuomenei ir problemas, kurias siekiama spręsti¹⁴; 3) vertinamoji informacija (*evaluative information*) apie tai, kaip priimti sprendimai ir programos veikia ir yra įgyvendinamos, ar patikima yra informacija, gaunama iš vykdomosios valdžios; 4) vadybinė informacija (*management information*), kuri apima einamąją informaciją, padedančią politikams tvarkyti savo darbotvarkę, informuoja apie tai, kas vyksta parlamente, kada ir kokie įstatymai bus svarstomi, kaip organizuojamas darbas komitetuose ir pan. Tačiau reikia pastebėti, kad politinių sprendimų kokybei galėtų būti svarbūs pirmieji trys informacijos tipai, nes vadybinė informacija daugiau skirta siekiant efektyviai organizuoti politikų darbą, be to, tobulėjant informacinėms technologijoms, laiko, pastangų ir personalo išteklių poreikis vadybinei informacijai rengti reikšmingai sumažėjo¹⁵.

Siekdami gauti reikalingą informaciją politikai naudojami informacijos šaltiniai. Tyrimai rodo, kad turint mažai laiko sprendimui pri-

¹² Taylor, S.R. Information Use Environments. *Managing Information for the Competitive Edge*. New York: Neal Schuman Publishers, 1996, p. 93–133.

¹³ Sabatier, P., Whiteman, D. Legislative Decision Making and Substantive Policy Information: Models of Information Flow. *Legislative Studies Quarterly*. 1985, august. Prieiga per internetą: <<http://www.jstor.org/discover/10.2307/440038?uid=3738480&uid=2129&uid=2&uid=70&uid=4&sid=211012286216>>.

¹⁴ Reikia pabrėžti, kad dažnai ribos tarp tarp politinės ir viešosios politikos informacijos yra gana nežymios ir sunku išskirti šiuos du informacijos tipus.

¹⁵ Taylor, S.R. Information Use Environments. *Managing Information for the Competitive Edge*. New York: Neal Schuman Publishers, 1996, p. 93–133.

imti naudojamosi ribotu kiekiu informacijos šaltinių¹⁶, o kalbant apie įstatymų leidėjus tai ypač aktualu, nes laikas yra nurodomas kaip pats svarbiausias įstatymų leidėjų išteklius¹⁷. Informacijos šaltinius galima skirstyti į žmogiškuosius (*human information sources*) ir dokumentinius (*documentary sources*)¹⁸, nors dažniausiai jie skirstomi į išorinius (*external*) ir vidinius (*internal*). Išoriniais šaltiniais vadinami tie, kurie egzistuoja ar yra sukuriami už organizacijos ribų, vidiniai informacijos šaltiniai egzistuoja arba yra sukuriami organizacijos viduje¹⁹. Išoriniai ir vidiniai informacijos šaltiniai dar gali būti klasifikuojami į asmeninius (*personal*) ir neasmeninius (*impersonal*). Asmeniniai informacijos šaltiniai atsiranda iš asmeninių ryšių su žmonėmis organizacijoje ar už jos ribų, neasmeniniais informacijos šaltiniais yra įvardijami dokumentai, knygos, duomenų bazės ir pan.²⁰ Nors galima rasti tyrimų, liu-

---

¹⁶ Svenson, O., Edland, A. Change of Preference Under Time Pressure: Choices and Judgements. *Process and Structure in Human Decision Making*. 1989; Mooney, Z.C. Information Sources in State Legislative Decision Making. *Legislative Studies Quarterly*. 1991, august, p. 445–455. Prieiga per internetą: <<http://www.jstor.org/stable/440107>>.

¹⁷ Taylor, S.R. Information Use Environments. *Managing Information for the Competitive Edge*. New York: Neal Schuman Publishers, 1996, p. 93–133.

¹⁸ Fidel, R., Green, M. The Many Faces of Accessibility: Engineers' perception of Information Sources. *Information Processing and Management*. 2004, No. 40, p. 563–581. Prieiga per internetą: <<http://faculty.washington.edu/fidelr/RayaPubs/ManyFacesofAccessibility.pdf>>.

¹⁹ Aguilar, F.J. Scanning the business environment. New York: Macgraw-Hill, 1967. Iš Kourteli, L. Scanning the Business Environment for Information: Evidence from Greece. *Information Research*. 2005, vol. 11. Prieiga per internetą: <<http://informationr.net/ir/11-1/paper242.html>>.

²⁰ Daft, L.R., Wick, E.K. Toward a Model of Organization as Interpretation Systems. *Academy of Management Review*. 1984, vol. 9, No. 2. Prieiga per internetą: <<http://www.jstor.org/discover/10.2307/258441?uid=3738480&uid=2&uid=4&id=21101228732023>>.

dijančių, kad išoriniai informacijos šaltiniai yra svarbesni už vidinius²¹, o asmeniniai – už neasmeninius²², yra ir priešingų įrodymų, kad labiau vertinami vidiniai informacijos ištekliai, tokie kaip kolegos ar bendradarbiai, su kuriais sieja artimi ir glaudūs ryšiai²³. Chirstopheris Mooney parlamentarų naudojamus informacijos šaltinius skirsto į tris pagrindines grupes – „tiesioginius“ („insiders“), „pašalinius“ („outsiders“) ir „vidurinius“ („middle range“)²⁴. Prie „tiesioginių“ šaltinių priskiriami parlamentaro kolegos ir asmeninis personalas, t. y. tie žmonės, su kuriais nuolat dirbama ir bendraujama ir kurie turi panašios profesinės patirties. „Pašaliniams“ informacijos ištekliais priskiriami tie asmenys, kurių profesinė patirtis nėra artima įstatymų leidėjui, jie neturi nuolatinių ryšių su politikais ir apskritai politiniu gyvenimu, tai yra rinkėjai, mokslininkai, žiniasklaidos atstovai. „Viduriniajai“ grupei priklauso informacijos šaltiniai, kurie nuolat palaiko ryšius su įstatymų leidėjais, tai yra interesų grupės, verslo atstovai. Įstatymų leidėjai dažniau linkę naudotis

²¹ Elenkov, D.S. Strategic uncertainty and environmental scanning: the case for institutional influences on scanning behaviour. *Strategic Management Journal*. 1997, vol. 18, p. 287–302. Prieiga per internetą: <[http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/\(SICI\)1097-0266\(199704\)18:4%3C287::AID-SMJ865%3E3.0.CO;2-B/abstract](http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/(SICI)1097-0266(199704)18:4%3C287::AID-SMJ865%3E3.0.CO;2-B/abstract)>; Aguilar, F.J. Scanning the business environment. New York: Macgraw-Hill, 1967. Iš Kourteli, L. Scanning the Business Environment for Information: Evidence from Greece. *Information Research*. 2005, vol. 11. Prieiga per internetą: <<http://informationr.net/ir/11-1/paper242.html>>; Rhyne, L.C. The relationship of information usage characteristics to planning system sophistication: an empirical examination. *Strategic Management Journal*. 1985, vol. 6, p. 319–337.

²² Elenkov, D.S. Strategic uncertainty and environmental scanning: the case for institutional influences on scanning behaviour. *Strategic Management Journal*. 1997, vol. 18, p. 287–302. Prieiga per internetą: <[http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/\(SICI\)1097-0266\(199704\)18:4%3C287::AID-SMJ865%3E3.0.CO;2-B/abstract](http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/(SICI)1097-0266(199704)18:4%3C287::AID-SMJ865%3E3.0.CO;2-B/abstract)>.

²³ Mackenzie, M.L. An exploratory study investigating the information behaviours of line-managers within a business environment. *New Review of Information Behaviour Research*. 2003, vol. 3, 63–78. Prieiga per internetą: <<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14716310310001631444>>.

²⁴ Mooney, Z.C. Information Sources in State Legislative Decision Making. *Legislative Studies Quarterly*. 1991, august, p. 445–455. Prieiga per internetą: <<http://www.jstor.org/stable/440107>>.

tais informacijos šaltiniais, kurių profesinė patirtis yra panaši į jų, nors skirtinguose teisėkūros proceso etapuose – rengiant įstatymą, įtikinėjant (*persuasion*) ir balsuojant – šaltinių naudojimas skiriasi. Rengdami įstatymą politikai linkę daugiau laiko ir pastangų skirti analizei, todėl dažniau naudojasi įvairesniais „pašaliniais“ šaltiniais, kurie gali pateikti išsamesnės informacijos. Balsuodami dėl įstatymo politikai linkę naudotis „tiesioginiais“ informacijos šaltiniais, kurie yra lengviau prieinami ir teikia supaprastintą (*simplified*) informaciją. Įtikinėjimo etape dažniau naudojami „viduriniai“ grupei priskiriami šaltiniai²⁵.

Tyrimas, kurį atliko Rita Marcella, Iona Carcary ir Graeme'as Baxteris, atskleidė, kad Europos Parlamento nariai svarbiausiu ir patikimiausiu informacijos ištekliu laiko neoficialius kontaktus (*informal contacts*), tačiau svarbus ir vertingas žinių teikėjas yra parlamentinė biblioteka ir partijos biuras²⁶. Kiti tyrimai rodo, kad dėl laiko trūkumo parlamentarai linkę rinktis nedokumentinius informacijos šaltinius, todėl svarbiausiais informatoriais jiems yra kiti parlamentarai, partijos kolegos, asmeniniai sekretoriai ir konsultantai, televizija, radijas. Iš dokumentinių išteklių svarbiausi yra laikraščiai ir parlamentinių komitetų informacija²⁷. Tyrimai atskleidė, kad politikai vis dažniau tenkinasi

²⁵ *Ten pat.*

²⁶ Marcella, R., Baxter, G. The Information Needs of United Kingdom Members of the European Parliament. *Library management*. 1999, vol. 20, p. 168–178. Prieiga per internetą: <<http://www.emeraldinsight.com/Insight/viewContentItem.do?contentType=Article&hdAction=Inkpdf&contentId=858924>>.

²⁷ Shailendra, K., Prakash, H. A Study of Information Needs of Members of the Legislative Assembly in the Capital of India. *Aslib Proceedings: New Information Perspectives*. 2008, vol. 60, p. 158–159. Prieiga per internetą: <<http://www.emeraldinsight.com/Insight/viewPDF.jsp?contentType=Article&Filename=html/Output/Published/EmeraldFullTextArticle/Pdf/2760600206.pdf>> [žiūrėta 2010 m. sausio 12 d.]; Mansour, E., Alkhouranej, N. Information Seeking Behaviour of Members of the Kuwaiti Parliament (MKPs). *Library Review*. 2011, vol. 60, p. 671–684. Prieiga per internetą: <www.emeraldinsight.com/0024-2535.htm>; Thapisa, N.A. Legislative Information Needs of Indigenous Parliamentarians in Botswana and impact of effective decision making. *International Information & Library Review*. 1996, vol. 28, p. 203–232.

informacija, kurią gali greitai gauti per interneto paieškos sistemas²⁸. Dažniausiai politikai informacijos ieško reaguodami į visuomenės nusiskundimus, bendros informacijos apie einamuosius įvykius sprendimams priimti ir rengdami politinius pareiškimus²⁹.

Tyrimo metodologija

Šio empirinio tyrimo tikslas – atskleisti parlamentarų informacinius poreikius ir naudojimąsi informacijos ištekliais juos tenkinant.

Tyrimo uždaviniai:

1. Ištirti, kokios informacijos politiniame procese parlamentarams reikia.
2. Nustatyti, ar politikai susiduria su problemomis gauti reikalingą informaciją.
3. Ištirti, kokiais informacijos šaltiniais politikai naudojasi ieškodami jiems reikalingos informacijos ir kaip parlamentarus tenkina informacija, gaunama iš skirtingų šaltinių.
4. Ištirti parlamentarų naudojimąsi tradiciniais parlamentinės informacijos šaltiniais – parlamentine biblioteka ir Seimo kanceliarijos padaliniais, ir nustatyti, kaip jie tenkina parlamentarų informacinius poreikius.
5. Nustatyti, su kokiomis problemomis politikai susiduria, naudodamiesi informacijos šaltiniais ir tenkindami savo informacinius poreikius.

²⁸ Marcella, R., Baxter, G., Davies, S. et al. The Information Needs and Information-Seeking Behaviour of the Users of the European Parliamentary Documentation Centre. *Journal Of Documentation*. 2010, vol. 63, p. 920–934.

²⁹ Alemna, A.A., Skouby, K.E. An Investigation into the Information Needs and Information Seeking Behaviour of Members of Ghana's Legislature. *Library Management*. 2000, vol. 21, p. 235–240. Prieiga per internetą: <<http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?articleid=858965>>; Mansour, E., Alkhourainej, N. Information seeking behaviour of Members of the Kuwaiti Parliament (MKPs). *Library Review*. 2011, vol. 60, p. 671–684. Prieiga per internetą: <www.emeraldinsight.com/0024-2535.htm>.

Tyrimas buvo atliekamas 2012 m. kovo–gegužės mėnesiais. Jo metu išdalytos 123 anketos, grąžintos 99 (79 proc.). Dvi anketos neįtrauktos į analizę, nes ne iki galo užpildytos. Reikia pastebėti, kad toks grąžintų anketų skaičius yra gana aukštas ir užtikrina duomenų patikimumą. Iki šiol atlikti panašūs kiekybiniai tyrimai išsiskirdavo ypač žemu grąžinamų anketų skaičiumi: Kumaro Shailendros ir Hario Prakasho³⁰ tyrimas – grąžinta 67 proc. anketų, Essamo Mansouro ir Nassero Alkhurainėjaus³¹ tyrimas – 42 proc., Amoso Thapisos³² tyrimas – 27 proc., R. Marcellos, I. Carcary ir G. Baxterio³³ tyrimas – 34 proc., Jannekės Mostert ir Doreenos Cochollos³⁴ tyrimas – 23 proc. Kaip viena iš pagrindinių to priežasčių nurodoma didelis politikų darbo krūvis ir įtempta darbotvarkė.

Minėti tyrimai buvo atlikti siunčiant anketas politikams elektroniniu paštu. Šio tyrimo autorė, siekdama užtikrinti kuo didesnę skaičių grąžintų anketų, jas parlamentarams dalijo asmeniškai. Atliekant ban-

³⁰ Shailendra, K., Prakash, H. A Study of Information Needs of Members of the Legislative Assembly in the Capital of India. *Aslib Proceedings: New Information Perspectives*. 2008, vol. 60, p. 158–159. Prieiga per internetą: <<http://www.emeraldinsight.com/Insight/viewPDF.jsp?contentType=Article&Filename=html/Output/Published/EmeraldFullTextArticle/Pdf/2760600206.pdf>> [žiūrėta 2010 m. sausio 12 d.].

³¹ Mansour, E., Alkhurainej, N. Information Seeking Behaviour of Members of the Kuwaiti Parliament (MKPs). *Library Review*. 2011, vol. 60, p. 671–684. Prieiga per internetą: <www.emeraldinsight.com/0024-2535.htm>.

³² Thapisa, N.A. Legislative Information Needs of Indigenous Parliamentarians in Botswana and impact of effective decision making. *International Information & Library Review*. 1996, vol. 28, p. 203–232.

³³ Marcella, R., Baxter, G. The Information Needs of United Kingdom Members of the European Parliament. *Library management*. 1999, vol. 20, p. 168–178. Prieiga per internetą: <<http://www.emeraldinsight.com/Insight/viewContentItem.do?contentType=Article&hdAction=lnkpdf&contentId=858924>>.

³⁴ Mostert, J., Ocholla, D. Information needs and information seeking behavior of Parliamentarians in South Africa. *South African Journal of Libraries and Information Science*. 2005; Mansour, E., Alkhurainej, N. Information Seeking Behaviour of Members of the Kuwaiti Parliament (MKPs). *Library Review*. 2011, vol. 60, p. 671–684. Prieiga per internetą: <www.emeraldinsight.com/0024-2535.htm>.

domąjį tyrimą paaiškėjo, kad dalis parlamentarų į elektroniniu būdu gautas anketas neatsako arba patiki tai padaryti savo padėjėjams. Tad įteikiant anketas politikams asmeniškai buvo siekiama kaip įmanoma sumažinti tikimybę, kad anketas pildys ne jie patys. Be to, pasirinktas anketos platinimo metodas leido tyrėjai išsamiau respondentams pristatyti tyrimą ir pagrįsti jo aktualumą ir svarbumą, taip, tikėtina, padidinant politikų motyvaciją dalyvauti tyrime.

Anketą sudaro šešios dalys. Pirmoji dalis skirta surinkti bendrąją informaciją apie respondentą. Antroji dalis – išsiaiškinti parlamentarų informacinius poreikius. Trečioji dalis – atskleisti naudojamus informacijos šaltinius ir pasitenkinimą jais. Ketvirtoji ir penktoji dalys – įvertinti informacinį aprūpinimą atliekančių Seimo kanceliarijos Parlamentinių tyrimų departamento ir parlamentinės bibliotekos paslaugas. Šeštoji dalis – išsiaiškinti problemas, su kuriomis susiduria politikai, ieškodami informacijos ir naudodamiesi informacijos šaltiniais.

Remiantis anksčiau atliktais parlamentarų informacinių poreikių, informacijos ieškos ir elgsenos tyrimais ir teorine literatūra išskirta 20 informacijos šaltinių (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. Išoriniai ir vidiniai informacijos šaltiniai

Išoriniai informacijos šaltiniai	Vidiniai informacijos šaltiniai
Vykdomosios valdžios atstovai	Fracijos/partijos kolegos
Valstybinių institucijų tarnautojai	Asmeniniai patarėjai/padėjėjai
Vyriausybės ir valdžios institucijų oficialūs dokumentai ir pranešimai	Seimo komitetai/nuolatinės komisijos
Europos institucijų oficialūs dokumentai ir pranešimai	Seimo kanceliarijos Parlamentinių tyrimų departamentas
Europos Parlamento nariai	Seimo kanceliarijos Teisės departamentas
Interesų grupės	Kiti Seimo kanceliarijos vidiniai padaliniai ³⁵
Nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka	
Kitos bibliotekos	
Interneto paieškos sistemos	
Duomenų bazės (laisvai prienamos)	
Žiniasklaida	
Mokslo institucijos/tyrimų centrai	
Rinkėjai	

Informacijos šaltiniai buvo reitinguojami siekiant atskleisti, kaip dažnai jais naudojama ir kaip jie tenkina politikų informacinius poreikius.

Demografinė apklaustųjų charakteristika pateikiama 2 lentelėje.

³⁵ Seimo kanceliarijoje šiuo metu veikia 16 struktūrinių padalinių (departamentų, skyrių, biurų ir kt.). Anketoje prie kitų Seimo kanceliarijos vidinių padalinių priskirti visi Seimo kanceliarijos padaliniai, išskyrus Parlamentinių tyrimų departamentą ir Teisės departamentą, kurie išskirti kaip atskiri informacijos šaltiniai įvertinus jų svarbą įstatymų leidybos procese (tiesioginę ar netiesioginę) bei politikų informacinio aprūpinimo kontekste: Parlamentinių tyrimų departamentas atlieka svarbią informacijos analizės funkciją, o Teisės departamentas atlieka teisės aktų projektų ekspertizę ir rengia išvadas. Taip pat reikia pažymėti, kad bandomojo tyrimo metu, atliekant giluminius interviu su politikais, Parlamentinių tyrimų ir Teisės departamentai parlamentarų buvo išskirti kaip svarbiausi informacijos šaltiniai iš kitų Seimo kanceliarijos padalinių, aprūpinantys informacinius ir ekspertinius išteklius teisėkūros ir parlamentinės kontrolės procesus.

2 lentelė. Respondentų charakteristika

Lytis	Išsilavinimas	Kadencijų skaičius	Pareigos Seime
Vyrai – 77 (79,4 proc.)	Aukštasis – 93 (95,9 proc.)	Viena – 42 (43,3 proc.)	Seimo valdybos nariai – 5 (5,2 proc.)
Moterys – 20 (20,6 proc.)	Nebaigtas aukštasis – 1 (1 proc.)	Dvi – 28 (28,6 proc.)	Komitetų pirmininkai – 11 (11,3 proc.)
	Aukštesnysis – 2 (2,2 proc.)	Trys – 13 (13,4 proc.)	Komitetų pirmininkų pavaduotojai – 12 (12,4 proc.)
	Vidurinis – 1 (1,1 proc.)	Keturios – 8 (8,8 proc.)	Fracijų seniūnai – 8 (8,2 proc.)
		Penkios – 6 (6,2 proc.)	Fracijų seniūnų pavaduotojai – 13 (13,4 proc.)
			Komisijų pirmininkai – 10 (10,3 proc.)
			Komisijų pirmininkų pavaduotojai – 10 (10,3 proc.)
			Vyriausybės nariai – 3 (3,1 proc.)

Kiekybinio tyrimo duomenys apdoroti taikant statistinius metodus. Taikyta aprašomoji statistika: apskaičiuotos vidutinės kriterijų reikšmės, svoriniai aritmetiniai vidurkiai. Tyrimo rezultatų analizė atlikta *MS Excel* programa ir *SPSS* programine įranga.

Tyrimo rezultatai

Parlamentarų informaciniai poreikiai. Platus parlamentinės veiklos spektras, apimantis įstatymų leidybą, parlamentinę kontrolę ir atstovavimą rinkėjams, lemia įvairios informacijos poreikį. Kaip matyti iš 3 lentelės, 56,8 proc. apklaustų politikų nurodė, kad jiems labai dažnai reikia informacijos rengiant, svarstant ir priimant įstatymus, t. y. teisėkūroje, kuri yra viena iš svarbiausių parlamento funkcijų. Beveik pusė respondentų (47,4 proc.) nurodė, kad jiems informacija labai dažnai reikalinga darbui komitetuose. Kiek daugiau nei trečdalis (36,2 proc.) teigė, kad jiems labai dažnai reikia informacijos vykdant parlamentinę kontrolę, kuri taip pat yra tarp parlamentarų veiklos prioritetų. Tyrimas parodė, kad kur kas rečiau politikams iškyla informacijos poreikis ruošiantis diskusijoms plenariuose posėdžiuose, net trečdalis (31,9 proc.) politikų atsakė, kad tokios informacijos jiems reikia tik kartais. Dar rečiau informacija reikalinga politikų darbui su rinkėjais. Tik kas dešimtas apklaustasis (12,6 proc.) teigė, kad jiems labai dažnai kyla informacijos poreikis rengiantis susitikimams su rinkėjais, nors kas ketvirtam politikui (24,7 proc.) labai dažnai reikia informacijos atsakant į rinkėjų užklausas.

3 lentelė. Klausimas: *Kada reikalinga informacija Jūsų, kaip parlamentarų, darbe?** (n=97)

	Labai dažnai	Dažnai	Kartais	Niekada	Vidurkis	Reitingas
Rengiant, svarstant įstatymų projektus ir priimant sprendimus įstatymų leidyboje	54 (56,8 proc.)	39 (41,1 proc.)	2 (2,1 proc.)	–	1,45	1
Darbui komitete(-uose)/ komisijoje(-ose)	46 (47,4 proc.)	40 (41,2 proc.)	11 (11,3 proc.)	–	1,64	2

Rengiantis ir/arba vykdančiam parlamentinę kontrolę	34 (36,2 proc.)	43 (45,7 proc.)	16 (17 proc.)	1 (1,1 proc.)	1,83	3
Darbu parlamentinėje(-ėse) komisijoje(-ose)	36 (39,1 proc.)	26 (28,3 proc.)	25 (27,2 proc.)	5 (5,4 proc.)	1,99	4
Rengiantis viešiesiems renginiams (pvz., spaudos konferencijoms)	22 (22,9 proc.)	47 (49 proc.)	25 (26 proc.)	1 (1,1 proc.)	2,07	5
Atsakant į rinkėjų prašymus/užklausus	23 (24,7 proc.)	40 (40,3 proc.)	30 (32,3 proc.)	–	2,08	6
Rengiantis diskusijai plenariniuose posėdžiuose	23 (24,5 proc.)	38 (40,4 proc.)	30 (31,9 proc.)	3 (3,2 proc.)	2,14	7
Rengiantis susitikimams su rinkėjais	12 (12,6 proc.)	45 (47,4 proc.)	37 (38,9 proc.)	1 (1,1 proc.)	2,28	8

* Apskaičiuojant vidurkius naudotos šios reikšmės: labai dažnai=1, dažnai=2, kartais=3, niekada=4.

Kaip matyti iš 4 lentelės, parlamentarams dažniausiai reikia išsamios informacijos, kuri leistų pagilinti žinias parlamente svarstomais klausimais, taip pat bendro pobūdžio informacijos, kuri padėtų susipažinti su parlamente svarstomais klausimais ir priimamais sprendimais. Tokios informacijos politikams reikia, nes parlamente svarstomi ir priimami sprendimai iš labai įvairių politikos, ekonomikos, socialinės ir kitų sričių, kuriose politikas nėra ekspertas. Kiek rečiau reikia informacijos apie svarstomų klausimų ar problemų alternatyvas ir galimas pasekmes, įstatymų įgyvendinimą ir vykdomosios valdžios darbą. Tik kas dešimtas politikas (10,4 proc.) nurodė, kad jiems labai dažnai iškyla poreikis informacijos, kuri padėtų supažindinti rinkėjus su parlamento sprendimais, tik 12,9 proc. atsakė, kad jiems reikia informacijos apie tai, kaip parlamente svarstomus klausimus ir problemas vertina įvairios visuomenės grupės.

4 lentelė. Klausimas: Pažymėkite, kokios informacijos Jums dažniausiai reikia?* (n=97)

	Labai dažnai	Dažnai	Kartais	Niekada	Vidurkis	Reitingas
Išsamios informacijos, kuri leistų pagilinti žinias parlamente svarstomais klausimais	31 (33 proc.)	44 (46,8 proc.)	19 (20,2 proc.)	–	1,87	1
Bendro pobūdžio informacijos, kuri padėtų susipažinti su parlamente svarstomais klausimais	27 (29 proc.)	41 (44,1 proc.)	25 (26,9 proc.)	–	1,98	2
Informacijos apie svarstomų problemų alternatyvas, svarbą ir galimas pasekmes	22 (22,7 proc.)	43 (44,8 proc.)	32 (33 proc.)	–	2,10	3
Informacijos apie įstatymų įgyvendinimą ir vykdomosios valdžios darbą	22 (23,4 proc.)	43 (45,7 proc.)	27 (28,7 proc.)	2 (2,1 proc.)	2,10	4
Informacijos apie tai, kaip parlamente svarstomus klausimus/problemas vertina įvairios grupės, visuomenė	12 (12,9 proc.)	38 (40,9 proc.)	42 (45,2 proc.)	1 (1,1 proc.)	2,34	5
Informacijos pristatyti rinkėjams parlamento sprendimus	10 (10,4 proc.)	42 (43,8 proc.)	41 (42,7 proc.)	3 (3,1 proc.)	2,39	6

* Apskaičiuojant vidurkius naudotos šios reikšmės: labai dažnai=1, dažnai=2, kartais=3, niekada=4.

Įstatymų leidyba apima daugelį visuomenės gyvenimo sričių. Atliekant parlamentinę kontrolę taip pat reikalinga išmanyti platų spektrą skirtingų temų. 5 lentelėje pateikti tyrimo duomenys rodo, kad parlamentarams dažniausiai reikia informacijos, susijusios su vidaus politika, ekonomika, energetika ir socialine politika, rečiausiai – informacijos apie sportą, transportą, žemės ūkį, kultūrą ir žmogaus teises.

5 lentelė. Klausimas: Kaip dažnai Jums reikia informacijos šiomis temomis?* (n=97)

	Vidurkis	Reitingas
Vidaus politika	1,85	1
Ekonomika	1,92	2
Energetika	1,99	3
Socialinė politika	2,04	4
Teisė	2,15	5
Švietimas	2,30	6
Aplinkosauga	2,39	7
Užsienio politika	2,48	8
Mokslas	2,49	9
Žmogaus teisės	2,53	10
Kultūra	2,60	11
Žemės ūkis	2,65	12
Transportas	2,72	13
Sportas	2,83	14

* Apskaičiuojant vidurkius naudotos šios reikšmės: labai dažnai=1, dažnai=2, kartais=3, niekada=4.

Penktadalis (21,6 proc.) apklaustų politikų tvirtino „niekada“ nesuciduriantys su problemomis gaunant reikalingą informaciją, susijusią su įstatymų leidyba, 68 proc. respondentų nurodė, kad „kartais“ sunku gauti tokią informaciją, kas dešimtam tokių problemų iškyla „dažnai“ arba „labai dažnai“. Beveik kas šeštas apklaustasis (13,4 proc.) teigė, kad „labai dažnai“ arba „dažnai“ iškyla problemų gauti informaciją, reikalingą parlamentinei kontrolei vykdyti. „Niekada“ su tokiomis problemomis nesuciduriantys nurodė 26,8 proc. apklaustųjų. Paprašyti pateikti pavydžių, kada jie susidūrė su problemomis gauti teisėkūrai ar parlamentinei kontrolei reikalingą informaciją, parlamentarai nurodė, kad:

- problemų iškyla siekiant gauti informaciją iš vykdomosios valdžios ir valstybinių institucijų: „Vyriausybės yra pateikiama neišsami informacija, nėra palyginamosios analizės“, „teisės projektų rengėjai nesistengia

Seimo aprūpinti pilna ir išsamia informacija“, „sunku gauti informaciją iš Energetikos ministerijos, ypač suskystintų dujų terminalo, Visagino atominės elektrinės statybos, Ignalinos uždarymo projektų valdymo klausimais“, „Vyriausybės kanceliarija „knibždėte knibžda“ žmonių, kurie nevisada informuoja apie savo galimybes pagelbėti“, „valstybinės institucijos neskuba pateikti atsakymų į paklausimus, dalis informacijos yra konfidenciali, todėl tokią informaciją turintys subjektai ja sunkiai dalinasi“;

- informacija tiek iš Vyriausybės, tiek iš valstybinių institucijų ir Seimo kanceliarijos parlamentarus pasiekia pavėluotai, būna neišsami, o kartais ir netikslė: „Parlamentinių tyrimų departamentas atsiunčia informaciją tada, kai ji jau būna nebenaudinga, nes įstatymai jau būna priimti“, „kartais atsakymą gauni pavėluotai, kai išnyksta aktualumas“, „įstatymų projektų aiškinamieji raštai nepateikia pakankamai esminės informacijos“, „rengiant įstatymus trūksta informacijos, kaip kitose šalyse tvarkomasi“, „kartais ne tik laiku negauname informacijos, bet joje pasitaiko klaidų ir valdininkai raštais siuntinėja nuo vieno kabineto prie kito jos tikslinti“, „į Seimą institucijos, nežinia ar sąmoningai, ar ne, atsiunčia atstovus, kurie sako negalintys arba neturintys kompetencijos atsakyti į vieną ar kitą klausimą“, „vėluoja iš pavaldžių ministerijų raštai“, „iš patikimų šaltinių gaunu duomenų, kad teikiant išlaidų suvestines jos surašomos netiksliai, neįskleistos išlaidų eilutės ir institucijos vengia pateikti realią savo finansinę padėtį, slepia perteklinius biudžetus“;
- kyla problemų gauti slapta informaciją arba iš teisėsaugos institucijų: „negauname pakankamai informacijos, kad efektyviai vykdytume operatyvinės veiklos parlamentinę kontrolę“, „teisėsaugos institucijos labai nenori būti kontroliuojamos, todėl ir informaciją teikia nenoriai“;
- verslas ne visada teikia informaciją: „sunku gauti informaciją iš privačių subjektų, labai dažnai jie dangstosi, kad tai jų komercinė paslaptis“.

Naudojimasis informacijos šaltiniais. Politikai turi galimybes naudotis įvairiais informacijos šaltiniais, tačiau šis tyrimas atskleidė, kam yra teikiama pirmenybė. Kaip matyti iš 6 lentelėje pateiktų duomenų,

dažniausiai parlamentarai naudojami interneto paieškos sistemomis. 48,4 proc. apklaustųjų nurodė, kad jomis naudojami labai dažnai. Antroje vietoje – asmeniniai politikų patarėjai/padėjėjai. Trečioje vietoje pagal naudojimo dažnumą atsidūrė Seimo komitetai, ketvirtoje – žiniasklaida. Beveik trečdalis (32,3 proc.) reikalingos informacijos labai dažnai ieško žiniasklaidoje. Kiek rečiau naudojami informacijos šaltiniai yra Seimo kanceliarijos Parlamentinių tyrimų departamentas (labai dažnai kreipiasi informacijos 23,2 proc.) ir frakcijos/partijos kolegos (labai dažnai kreipiasi informacijos 25,5 proc.). Akivaizdu, kad ryškių preferencijų tarp vidinių ir išorinių informacijos šaltinių nubrėžti negalime. Politikams yra svarbūs tiek neoficialūs vidiniai informacijos šaltiniai – asmeniniai padėjėjai, frakcijos kolegos, tiek oficialūs vidiniai – Seimo kanceliarijos Parlamentinių tyrimų departamentas ir Seimo komitetai. Oficialūs išoriniai informacijos šaltiniai yra mažiau svarbūs. Tarp rečiausiai naudojamų informacijos šaltinių atsidūrė Nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, kuriai įstatymu pavestos parlamentinės bibliotekos funkcijos, net 41,3 proc. respondentų nurodė niekuomet nesikreipiantys ten informacijos. Europos Parlamento nariais kaip informacijos šaltiniu teigia niekada nesinaudojantys 37 proc. apklaustųjų, kitomis bibliotekomis – 34 proc. Tarp rečiau naudojamų informacijos šaltinių atsidūrė kolegos iš kitų frakcijų ir partijų (labai dažnai naudojasi 3,2 proc. respondentų), Europos institucijų oficialūs dokumentai ir pranešimai (labai dažnai naudojasi 6,3 proc. respondentų), interesų grupės (labai dažnai naudojasi 7,4 proc. respondentų), mokslo institucijos ir tyrimų centrai (labai dažnai naudojasi 7,4 proc. respondentų), valstybinių institucijų tarnautojai (labai dažnai naudojasi 7,5 proc. respondentų).

6 lentelė. Klausimas: *Kokiais informacijos šaltiniais naudojotės, kai ieškote informacijos, reikalingos Jūsų, kaip parlamentaro, darbe?** (n=97)

	Labai dažnai	Dažnai	Kartais	Niekada	Vidurkis	Reitingas
Interneto paieškos sistemos (pvz., google)	46 (48,4 proc.)	39 (41,1 proc.)	10 (10,5 proc.)	–	1,62	1
Asmeniniai patarėjai/padėjėjai	39 (40,2 proc.)	45 (46,4 proc.)	13 (13,4 proc.)	–	1,73	2
Seimo komitetai/nuolatinės komisijos	28 (29,8 proc.)	47 (50 proc.)	18 (19,1 proc.)	1 (1,1 proc.)	1,91	3
Žiniasklaida	31 (32,3 proc.)	33 (34,4 proc.)	28 (29,2 proc.)	4 (4,2 proc.)	2,05	4
Seimo kanceliarijos Parlamentinių tyrimų departamentas	22 (23,2 proc.)	36 (37,9 proc.)	36 (37,9 proc.)	1 (1,1 proc.)	2,17	5
Frakcijos/partijos kolegos	24 (25,5 proc.)	32 (34 proc.)	35 (37,5 proc.)	3 (3,2 proc.)	2,18	6
Vyriausybės ir valdžios institucijų oficialūs dokumentai, pranešimai	16 (17,2 proc.)	44 (47,3 proc.)	31 (33,3 proc.)	2 (2,2 proc.)	2,20	7
Vykdomosios valdžios atstovai	17 (18,5 proc.)	40 (43,5 proc.)	34 (37 proc.)	1 (1,1 proc.)	2,21	8
Rinkėjai	17 (17,9 proc.)	37 (38,9 proc.)	38 (40 proc.)	5 (5,2 proc.)	2,28	9
Seimo kanceliarijos Teisės departamentas	10 (10,6 proc.)	39 (41,5 proc.)	41 (43,6 proc.)	4 (4,3 proc.)	2,41	10

Valstybinių institucijų tarnautojai	7 (7,5 proc.)	42 (45,2 proc.)	40 (43 proc.)	4 (4,3 proc.)	2,44	11
Mokslo institucijos, tyrimų centrai	7 (7,4 proc.)	34 (36,2 proc.)	48 (51,1 proc.)	5 (5,3 proc.)	2,54	12
Interesų grupės (pvz., profesinės sąjungos, verslo asociacijos)	7 (7,4 proc.)	32 (34 proc.)	46 (48,9 proc.)	9 (9,6 proc.)	2,61	13
Europos institucijų oficialūs dokumentai, pranešimai	6 (6,3 proc.)	21 (22,1 proc.)	59 (62,1 proc.)	9 (9,5 proc.)	2,75	14
Kiti Seimo kanceliarijos vidiniai padaliniai	3 (3,3 proc.)	12 (13,2 proc.)	65 (71,4 proc.)	11 (12,1 proc.)	2,92	15
Duomenų bazės (laisvai prieinamos)	3 (4,4 proc.)	12 (13,2 proc.)	67 (73,6 proc.)	10 (10,6 proc.)	2,94	16
Kolegos iš kitų frakcijų/partijų	3 (3,2 proc.)	7 (7,4 proc.)	74 (78,7 proc.)	10 (10,6 proc.)	2,97	17
Kitos bibliotekos	3 (3,2 proc.)	7 (7,4 proc.)	52 (55,3 proc.)	32 (34 proc.)	3,20	18
Europos Parlamento nariai	2 (2,2 proc.)	6 (6,5 proc.)	50 (54,3 proc.)	34 (37 proc.)	3,26	19
Nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka	2 (2,2 proc.)	9 (9,8 proc.)	43 (46,3 proc.)	38 (41,3 proc.)	3,27	20

* Apskaičiuojant vidurkius naudotos šios reikšmės: labai dažnai=1, dažnai=2, kartais=3, niekada=4.

Tyrimo metu buvo siekiama išsiaiškinti politikų pasitenkinimą naudojamais informacijos šaltiniais. Iš 7 lentelėje pateiktų duomenų matyti, kad dažniausiai naudojami informacijos šaltiniai yra geriausiai vertinami. Labiausiai politikus tenkina informacija, kurią jie randa interneto paieškos sistemose: 54,7 proc. nurodė, kad juos ši informacija „tenkina“, o 23,2 proc. – „visiškai tenkina“. Beveik 80 proc. respondentų atsakė, kad juos „tenkina“ arba „visiškai tenkina“ informacija, kurią gauna iš savo patarėjų, nors beveik du trečdaliai (66 proc.) politikų nurodė, kad savo asmeninių patarėjų/padėdėjų kompetenciją aprūpinti juos reikalinga informacija vertina „gerai“ ir tik mažiau nei trečdalis vertina „labai gerai“, 7,2 proc. padėjėjų/patarėjų gebėjimus vertina „vidutiniškai“. Tarp labiau politikų informacinius poreikių tenkinančių šaltinių – frakcijos ir partijos kolegos („tenkina“ – 50,5 proc., „visiškai tenkina“ – 11,6 proc.), Seimo kanceliarijos Parlamentinių tyrimų departamentas („tenkina“ – 41,5 proc., „visiškai tenkina“ – 24,5 proc.), duomenų bazės („tenkina“ – 54,7 proc., „visiškai tenkina“ – 12,6 proc.), rinkėjai („tenkina“ – 35,5 proc., „visiškai tenkina“ – 6,5 proc.). Tyrimas atskleidė, kad nors žiniasklaida yra vienas iš dažniausiai naudojamų informacijos šaltinių, jos teikiama informacija politikus tenkina mažiau nei anksčiau minėti informacijos šaltiniai: tik 7 (7,5 proc.) nurodė, kad iš žiniasklaidos gaunama informacija juos „visiškai tenkina“, 25 (26,9 proc.) atsakė, kad „tenkina“, 27 (29 proc.) – „labiau tenkina, nei netenkina“. Dar mažiau nei žiniasklaida politikus tenkina šie informacijos šaltiniai: valstybinių institucijų tarnautojai, vykdomosios valdžios atstovai, kolegos iš kitų frakcijų ar partijų ir Europos Parlamento nariai. Reikia pastebėti, kad nors Nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka atsiduria tarp rečiausiai naudojamų informacijos šaltinių, tačiau jos teikiamą informaciją parlamentari vertina gana palankiai. O tarp 10 dažniausiai naudojamų informacijos šaltinių patenkančių vykdomosios valdžios atstovų pateikiama informacija yra tarp prasčiausiai vertinamų.

7 lentelė. Klausimas: *Ar Jus tenkina informacija, kurią gaunate iš šių informacijos šaltinių?** (n=97)

	Vi- siškai ne- tenki- na	Ne- tenki- na	La- biau ne- tenki- na, nei tenki- na	La- biau ten- kina, nei ne- tenki- na	Ten- kina	Vi- siškai tenki- na	Vi- dur- kis	Rei- tingas
Interneto paieškos sis- temos (pvz., google)	-		2 (2,1 proc.)	19 (20 proc.)	52 (54,7 proc.)	22 (23,2 proc.)	4,99	1
Asmeniniai patarėjai/ padėjėjai	1 (1 proc.)	1(1 proc.)	2 (2,1 proc.)	16 (16,5 proc.)	59 (60,8 proc.)	18 (18,6 proc.)	4,91	2
Seimo komitetai/nuola- tinės komisijos	-	2(2,1 proc.)	5 (5,3 proc.)	20 (21,3 proc.)	50 (53,2 proc.)	17 (18,1 proc.)	4,80	3
Fracijos/partijos ko- legos	-	1 (1,1 proc.)	11 (11,6 proc.)	24 (25,3 proc.)	48 (50,5 proc.)	11 (11,6 proc.)	4,60	4
Seimo kanceliarijos Parlamentinių tyrimų departamentas	-	1 (1,1 proc.)	8 (8,5 proc.)	23 (24,5 proc.)	39 (41,5 proc.)	23 (24,5 proc.)	4,47	5
Rinkėjai	-	2 (2,2 proc.)	12 (12,9 proc.)	40 (43 proc.)	33 (35,5 proc.)	6 (6,5 proc.)	4,41	6
Mokslo institucijos, tyrimų centrai	-	4 (4,3 proc.)	12 (12,9 proc.)	27 (29 proc.)	44 (47,3 proc.)	6 (6,5 proc.)	4,39	7
Europos institucijų oficialūs dokumentai, pranešimai, Europos parlamentarai	7 (8,3 proc.)	10 (11,9 proc.)	21 (25 proc.)	25 (29,8 proc.)	19 (22,6 proc.)	2 (2,4 proc.)	4,11	8
Nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka	6 (8,2 proc.)	3 (4,1 proc.)	9 (12,3 proc.)	20 (27,3 proc.)	29 (39,9 proc.)	6 (8,2 proc.)	4,11	9

Kitos bibliotekos	8 (10,1 proc.)	3 (3,8 proc.)	6 (7,6 proc.)	23 (29,1 proc.)	33 (41,8 proc.)	6 (7,6 proc.)	4,11	10
Duomenų bazės (laisvai prieinamos)	8 (10,1 proc.)	3 (3,8 proc.)	10 (11,6 proc.)	18 (21,1 proc.)	31 (39,8 proc.)	5 (5,6 proc.)	4,07	11
Vyriausybės ir valdžios institucijų oficialūs dokumentai, pranešimai	2 (2,1 proc.)	3 (3,2 proc.)	28 (29,8 proc.)	32 (34 proc.)	28 (29,8 proc.)	1 (1,1 proc.)	3,99	12
Seimo kanceliarijos Teisės departamentas	–	1 (1,1 proc.)	8 (8,5 proc.)	23 (24,5 proc.)	39 (41,5 proc.)	23 (24,5 proc.)	3,98	13
Interesų grupės (pvz., profesinės sąjungos, verslo asociacijos)	3 (3,3 proc.)	2 (2,2 proc.)	19 (20,9 proc.)	42 (46,9 proc.)	24 (26,4 proc.)	1 (1,1 proc.)	3,93	14
Kiti Seimo kanceliarijos vidiniai padaliniai	–	8 (8,6 proc.)	14 (15,1 proc.)	45 (48,4 proc.)	24 (25,8 proc.)	2 (2,2 proc.)	3,92	15
Žiniasklaida	3 (3,2 proc.)	6 (6,5 proc.)	25 (26,9 proc.)	27 (29,0 proc.)	25 (26,9 proc.)	7 (7,5 proc.)	3,92	16
Valstybinių institucijų tarnautojai	2 (2,1 proc.)	3 (3,2 proc.)	27 (28,7 proc.)	37 (39,4 proc.)	24 (25,5 proc.)	1 (1,1 proc.)	3,89	17
Vykdomosios valdžios atstovai	2 (2,2 proc.)	2 (2,2 proc.)	26 (28 proc.)	35 (37,6 proc.)	27 (29 proc.)	1 (1,1 proc.)	3,86	18
Kolegos iš kitų frakcijų/partijų	1 (1,1 proc.)	5 (5,6 proc.)	28 (31,1 proc.)	34 (37,8 proc.)	19 (21,1 proc.)	3 (3,3 proc.)	3,82	19
Europos Parlamento nariai	–	12 (13 proc.)	7 (7,6 proc.)	46 (50 proc.)	24 (26,1 proc.)	3 (3,3 proc.)	3,54	20

* Apskaičiuojant vidurkius naudotos šios reikšmės: „visiškai netenkina“=1, „netenkina“=2, „labiau netenkina, nei tenkina“=3, „labiau tenkina, nei netenkina“=4, „tenkina“=5, „visiškai tenkina“=6.

Naudojimas informacinį aprūpinimą atliekančiomis institucijomis. Tyrimas atskleidė, kad Seimo kanceliarijos Parlamentinių tyrimų departamentu kaip informacijos šaltiniu 23,2 proc. respondentų naudojami „labai dažnai“, 37,9 proc. – „dažnai“, 37,9 proc. – „kartais“, o „niekada“ – tik 1,1 proc. Pagrindiniu trūkumu dalis respondentų įvardijo tai, kad kai kuri informacija iš šio departamento juos pasiekia gana greitai. Kaip rodo 8 lentelėje pateikti duomenys, dažniausiai (81,3 proc.) politikai naudojami departamento parengtomis analitinėmis apžvalgomis, 75 proc. teigė teikiantys asmenines užklausas, 74 proc. skaito spaudos apžvalgas, 46,9 proc. naudojami Seimo biblioteka ir tik 39,6 proc. – vaizdo ir garso įrašų archyvais.

8 lentelė. Klausimas: Kokia Parlamentinių tyrimų departamento teikiama informacija ir paslaugomis naudojats?

Analitinėmis apžvalgomis	78 (81,3 proc.)
Teikia asmenines užklausas	72 (75 proc.)
Spaudos apžvalgomis	71 (74 proc.)
Seimo biblioteka	45 (46,9 proc.)
Garso ir vaizdo įrašų archyvais	38 (39,6 proc.)

Parlamentinės bibliotekos funkcijos priskirtos Nacionalinei Martyno Mažvydo bibliotekai, tačiau ji yra rečiausiai politikų naudojamas informacijos šaltinis: tik 2,2 proc. respondentų nacionaline biblioteka kaip informacijos šaltiniu naudojami „labai dažnai“, 9,8 proc. – „dažnai“, 46,3 proc. – „retai“, o net 41,3 proc. teigė niekuomet nesinaudojantys. Nors tiek daug nesinaudojančių parlamentinės bibliotekos paslaugomis gali būti todėl, kad ten informacijos kreipiasi ne politikai asmeniškai, o per savo asmeninius padėjėjus, svarbu pažymėti, kad 47,2 proc. apklaustųjų nurodė, kad bibliotekos paslaugomis nesinaudoja (žr. 9 lentelę), nes gauna išsamesnės ir aktualesnės informacijos iš kitų šaltinių, tiek pat respondentų nurodė neįsiekiantys poreikio naudotis parlamentine biblioteka, 44,4 proc. teigė, kad trūksta informacijos apie bibliotekos teikiamas paslaugas.

9 lentelė. Klausimas: Kodėl nesinaudojate Nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos teikiama informacija ir paslaugomis?

Gaunu išsamesnę ir aktualesnę informaciją iš kito šaltinio	17 (47,2 proc.)
Nėra poreikio naudotis Nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos paslaugomis	17 (47,2 proc.)
Trūksta informacijos apie Nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos paslaugas	16 (44,4 proc.)
Informacijos reikia ilgai laukti	5 (13,9 proc.)
Teikiama ne analitinio pobūdžio informacija, kuri yra reikalinga parlamento darbe	2 (5,6 proc.)

Besinaudojantys parlamentinės bibliotekos paslaugomis (žr. 10 lentelę) dažniausiai skolinasi knygas (27,4 proc.), naudojasi duomenų bazėmis (27,4 proc.) ir skaito partijų, judėjimų ir žinybų spaudos apžvalgas (24 proc.), tik 6,3 proc. teikia parlamentinei bibliotekai užklausas, o 4,2 proc. skaito Lenkijos spaudos apžvalgas.

10 lentelė. Klausimas: Kokia Nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos teikiama informacija ir paslaugomis naudojotės?

Knygų skolinimu į namus	26 (27,4 proc.)
Duomenų bazėmis	26 (27,4 proc.)
Partijų, judėjimų ir žinybų spaudos apžvalgomis	23 (24,2 proc.)
Bibliografinėmis apžvalgomis ekonomikos klausimais	20 (21,1 proc.)
Bibliografinėmis apžvalgomis teisės klausimais	14 (14,7 proc.)
Savaitinėmis miestų/rajonų spaudos apžvalgomis	11 (11,6 proc.)
Teikia užklausas	6 (6,3 proc.)
Lenkijos spaudos apžvalgomis	4 (4,2 proc.)

Parlamentarai Seimo kanceliarijos Parlamentinių tyrimų departamento gaunamą informaciją dažniausiai naudoja (žr. 11 lentelę) teisėkūros procese (84,8 proc.) ir darbui komitetuose (84,8 proc.), vykdydami parlamentinę kontrolę (73,9 proc.) bei rengdamiesi diskusijoms parlamente (70,7 proc.), rečiausiai – rengdamiesi viešiams renginiams (43,5 proc.) ar vizitams į užsienį (47,8 proc.), atsakydami į rinkėjų užklausas (48,9 proc.). Iš parlamen-

tinės bibliotekos gauta informacija dažniausiai naudojama teisėkūroje (63,8 proc.), rengiantis diskusijoms (53,2 proc.) ir įvairiems renginiams (46,8 proc.).

11 lentelė. Klausimas: Kam naudojate iš Nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos (NB) ir Seimo kanceliarijos Parlamentinių tyrimų departamento (PTD) gautą informaciją?

	NB	PTD
Teisėkūros procese	30 (63,8 proc.)	78 (84,8 proc.)
Darbui komitete(-uose)/komisijoje(-ose)	28 (59,6 proc.)	78 (84,8 proc.)
Pasisakant, diskutuojant plenariniuose posėdžiuose	25 (53,2 proc.)	65 (70,7 proc.)
Rengiantis viešiesiems renginiams	22 (46,8 proc.)	40 (43,5 proc.)
Rengiantis/vykdamas parlamentinę kontrolę	21 (44,7 proc.)	68 (73,9 proc.)
Rengiantis susitikimams su rinkėjais	17 (36,2 proc.)	48 (52,2 proc.)
Darbui parlamentinėje(-ėse) komisijoje(-ose)	17 (36,2 proc.)	46 (50,5 proc.)
Atsakant į rinkėjų užklausas	16 (34,6 proc.)	45 (48,9 proc.)
Rengiantis vizitams į užsienį	12 (25,5 proc.)	44 (47,8 proc.)

Problemos naudojantis informacijos šaltiniais ir tenkinant informacinius poreikius. Tyrimo metu siekta išsiaiškinti, su kokiomis problemomis politikai susiduria ieškodami informacijos ir norėdami patenkinti informacinius poreikius. Parlamentarai didžiausia problema įvardijo laiko trūkumą. Daugiau nei pusė apklaustųjų (61,7 proc.) tvirtino neturintys laiko ieškoti reikiamos informacijos, 59,6 proc. apklaustųjų teigė susiduriantys su analitinės informacijos trūkumu, 40,4 proc. nurodė, kad nėra pakankamai informacijos tam tikrais klausimais. Net trečdalis (31,9 proc.) politikų atsakė susiduriantys su kalbų mokėjimo problema, kiek mažiau (27,7 proc.) tvirtino, kad problemų iškyla dėl informacijos pertekliaus. Kas šeštas (16 proc.) apklaustasis tvirtino, kad trūksta asmeninio personalo, kuris padėtų ne tik rasti, bet ir tinkamai pateikti informaciją. Kai kurie politikai teigė, kad „padėjėjai sugeba atlikti tik technines užduotis, administracinį darbą, nes neturi pakankamai kvalifikacijos analizuoti teisės aktus

ir atlikti tyrimus, padėti rašyti pranešimus“. Vienas respondentas anketoje parašė, kad „už du tūkstančius litų neįmanoma nusamdyti gero specialisto. Ir būtent asmeninis patarėjas turėtų būti tavo vienas iš pagrindinių informacijos teikėjų ir konsultantų“.

12 lentelė. Klausimas: Su kokiomis problemomis susiduriate Jūs asmeniškai ieškodami informacijos?

Nėra pakankamai laiko surasti reikalingą informaciją	58 (61,7 proc.)
Trūksta analitinio pobūdžio informacijos	56 (59,6 proc.)
Nėra pakankamai informacijos tam tikrais Seime svarstomais klausimais	38 (40,4 proc.)
Nepakankamas kalbų mokėjimas	30 (31,9 proc.)
Informacijos yra per daug	26 (27,7 proc.)
Nėra galimybių gauti informaciją greitai	26 (27,7 proc.)
Trūksta informacijos apie šaltinius, iš kurių galima gauti informaciją	20 (21,3 proc.)
Trūksta asmeninio personalo, kuris padėtų surasti informaciją ir gebėtų ją tinkamai pateikti	15 (16 proc.)
Nepasitikėjimas gaunama informacija	6 (6,4 proc.)
Nepakanka gebėjimų naudotis elektroniniais informacijos ištekliais (pvz., duomenų bazėmis, internetu)	4 (4,3 proc.)
Informaciją yra sudėtinga suprasti	3 (3,2 proc.)

Išvados

1. Parlamentarų apklausa rodo, kad politikams informacija dažniausiai reikalinga teisėkūros procese ir vykdant parlamentinę kontrolę, rečiausiai informacijos poreikis iškyla dirbant su rinkėjais. Parlamentarams iš esmės vienodai dažnai reikia tiek viešosios politikos informacijos (apie įstatymų turinį, svarstomų problemų alternatyvas ir galimas pasekmes), tiek politinės informacijos (apie tai, kaip sprendimus vertina skirtingos visuomenės grupės), tiek vertinamosios informacijos (apie įstatymų įgyvendinimą ir vykdomosios valdžios darbą).

2. Lietuvos parlamentarams reikalingos informacijos dažniausiai ieško per interneto paieškos sistemas. Pernelyg didelį pasitikėjimą interneto paieškomis mokslininkai vadina pavojingai naiviu (*dangerously naive*)³⁶, įvertinus, kokios svarbos yra parlamento priimami sprendimai. Iš išorinių informacijos šaltinių kitas politikų dažniausiai naudojamas informacijos šaltinis yra žiniasklaida. Iš vidinių informacijos šaltinių dažniausiai naudojami yra šie: asmeniniai patarėjai/padėjėjai ir Seimo komitetai. Tačiau nors tyrimas rodo, kad tarp labiausiai politikų naudojamų informacijos šaltinių yra ir išoriniai, ir vidiniai, vis tik politikus labiau tenkina iš vidinių šaltinių gaunama informacija.
3. Tyrimas atskleidė, kad priimdami įstatymus ar vykdydami parlamentinę kontrolę dalis politikų teigia susiduriantys su problemomis gauti reikalingą informaciją. Dažniau su šia problema susiduriama ieškant informacijos, reikalingos parlamentinei kontrolei, o ne įstatymų leidybai. Beveik kas šeštas parlamentaras nurodė, kad dažnai arba labai dažnai iškyla problemų norint gauti informaciją, būtiną vykdant parlamentinę kontrolę. Vykdomosios valdžios atstovų teikiama informacija yra viena iš labiausiai parlamentarų netenkinančių. Įstatymų leidėjai nurodo, kad informacija iš vykdomosios valdžios institucijų yra neišsami, ne visa, netiksli arba informaciją pateikti vengiama, tai gali rodyti vykdomosios valdžios siekį kontroliuoti informaciją ar net ją manipuliuoti³⁷.
4. Ankstesnė išvada patvirtina būtinybę užtikrinti įstatymų leidžiamosios valdžios informacinį nepriklausomumą nuo vykdomosios valdžios. Parlamentarų informacinį nepriklausomumą turėtų užtikrinti parlamento vidinės institucijos arba parlamentinė biblioteka, kurių viena iš pagrindinių funkcijų – aprūpinti politikus informaciniais ir ekspertiniais ištekliais. Tačiau tyrimas rodo, kad nacionalinė biblioteka, kuriai pavestos parlamentinės bibliotekos funkcijos, yra vienas iš rečiausiai Lietuvos parlamentarų naudojamų šaltinių, nors parlamentinės bibli-

³⁶ *Ten pat.*

³⁷ Robinson, W., Hyde, J. Legislatures and information capabilities in emerging democratic nations: a framework for assessment. *Parliamentary Libraries and Research Services in Central and Eastern Europe*. Munchen: Sauer, 1998, p. 1–25.

otekos teoretikų yra įvardijamos kaip alternatyvios, nepriklausomos ir objektyvios informacijos šaltinis. Tyrimas rodo, kad parlamentinė biblioteka netenkina politikų informacinių poreikių ir reikalingą informaciją jie gauna iš kitų informacijos šaltinių, vis dėlto apie parlamentinės bibliotekos paslaugas politikai žino per mažai. Kitas alternatyvios ir nepriklausomos informacijos šaltinis – Seimo kanceliarijos Parlamentinių tyrimų departamentas, kuriam pavesta informacijos analizės funkcija, patenka tarp penkių svarbiausių parlamentarų informacijos šaltinių. Seimo kanceliarijos Teisės departamento ir kitų Seimo kanceliarijos padalinių vaidmuo aprūpinant politikus informacija yra mažiau svarbus ir jų teikiama informacija politikus tenkina tik iš dalies. Tai rodo būtinybę didinti informacinio aprūpinimo efektyvumą.

5. Pagrindinė politikų įvardyta problema, su kuria jie susiduria ieškodami informacijos ir tenkindami savo informacinius poreikius, yra laiko trūkumas. Galima daryti prielaidą, kad tai ir yra viena iš priežasčių, kodėl politikai dažniausiai naudojami greičiausiai prieinamu informacijos šaltiniu – internetu. Kita politikų įvardyta svarbi problema, kuri iškyla tenkinant informacinius poreikius, yra analitinės informacijos trūkumas. Tai rodo, kad tiek parlamentinė biblioteka, tiek Seimo vidinės struktūros galėtų tapti tais svarbiausiais ekspertiniais ir analitiniais ištekliais, kurie yra būtini informacijos pertekliaus amžiuje. Tačiau reikia pabrėžti, kad politikai nepakankamai dažnai naudojami, kaip rodo apklausa, tais informacijos šaltiniais, pavyzdžiui, mokslo institucijomis ar tyrimų centrais, kurie gali juos aprūpinti trūkstama analitine informacija. Mažiau nei kitais informacijos šaltiniais politikai naudojami duomenų bazėmis ir Europos institucijų dokumentais. Gali būti, kad politikai susiduria su gebėjimų ir kompetencijų (prie jų priskirtinas ir kalbų mokėjimas, nes net trečdalis politikų nurodė, kad ieškodami informacijos susiduria su kalbų mokėjimo problema) trūkumu tiek rasti, tiek įvertinti informaciją. Tai svarbu pažymėti įvertinus faktą, kad parlamentarus viena iš labiausiai tenkinančių yra informacija, kurią jie randa internete, nors internete rasta informacija dažnai kelia klausimą dėl patikimumo ir kokybiškumo.

INFORMATION NEEDS AND SOURCES OF MEMBERS OF THE LITHUANIAN SEIMAS

AURELIJA VERNICKAITĖ

Summary

Keywords: information source; information needs; information provision; parliament; parliamentary library.

Parliament is one of the most important political institutions in democratic society. Members of the Parliament (MPs) are one of the most influential decision makers and actors of the political process. Information and the quality of information provision influence the quality of politicians' work, ability to solve problems in time and to make informed decisions. The purpose of the empirical research is to investigate information needs of Members of the Lithuanian Parliament and identify the most often used sources of information. The study investigates the use of parliamentary library and Seimas office services as well. It also reveals the problems faced by MPs during the process of information seeking and usage of information sources. The study was conducted with the help of a questionnaire. The study demonstrates that MPs

need different kinds of information: political information, policy information and evaluative information. Most often MPs need information in the process of legislation and parliamentary control. Most often used sources of information are internet search engines. The study reveals high usage of media. Among others, the most used information sources are personal advisers/assistants and parliamentary committees. The study reveals that MPs value and are satisfied with the information they get from internal information sources more than external. The research demonstrates that only a few MPs are aware of the usefulness of parliamentary library services. Most MPs don't use parliamentary library because they get required information from other sources or are not familiar with library's services.

Įteikta 2012 m. lapkričio 9 d.